

Banknotų motyvų atrankos patarimosios grupės ataskaita

2025 m. sausio mėn.

Banknotų motyvų atrankos patarimoji grupė

Santrauka

2024 m. sausio mėn. Europos Centrinio Banko (ECB) įsteigta Banknotų motyvų atrankos patariamoji grupė (BMAPG) yra sudaryta iš nepriklausomų įvairioms sritims atstovaujančių ekspertų. Grupės tikslas – pasiūlyti siužetus ir motyvus, iliustruojančius dvi temas, kurias 2023 m. lapkričio mėn. Valdančioji taryba pasirinko būsimiems eurų banknotams, t. y. „Europos kultūra“ ir „Upės ir paukščiai“.

Abiem temoms grupė siekė pasiūlyti motyvus, kurie būtų priimtini visoje euro zonoje ir būtų susiję su žmonių gyvenimu. Be to, buvo stengiamasi pasiūlyti tiek motyvus, kurie yra plačiai žinomi visuomenei, tiek motyvus, kurie žinomi mažiau, tačiau turi svarbią istorinę reikšmę ir yra susiję su konkrečiais asmenimis, menu, pastatais ir vietomis. Viso kūrybinio proceso metu BMAPG nariai skyrė daug dėmesio tam, kad banknotų motyvai apimtų visas euro zonos šalis, ir kūrė tokius motyvus, kurie būtų priimtini ir suprantami skirtingiems Europos piliečiams.

BMAPG jau baigė savo darbą – banknotų dizaino konkursui ji siūlo keturis galimus siužetus (du – temai „Europos kultūra“ ir du – temai „Upės ir paukščiai“)¹. Temai „Europos kultūra“ BMAPG kaip galimus variantus pasirinko siužetus „Bendros kultūrinės erdvės“ ir „Moterys – Europos kultūros veikėjos“, o temai „Upės ir paukščiai“ – siužetus „Gamta – kultūros dalis“ ir „Atsparumą stiprinanti įvairovė“.

Vienam iš temos „Europos kultūra“ siužetų (t. y. siužetui „Bendros kultūrinės erdvės“) siūlomi trys iliustracijų variantai. Toliau apibendrinami pagrindiniai visų pasiūlymų elementai: kiekviename pasiūlyme apibūdinamas siužetas ir su juo susiję motyvai, taip pat paaiškinama, kaip šis siužetas atskleidžiamas banknotų serijoje ir kas vaizduojama banknotų priekinėje ir antrojoje pusėje. Daugiau informacijos apie šiuos pasiūlymus pateikiama 1-ame priede. 2-ame priede pateikiami kitų siužetų ir motyvų, kuriuos grupė aptarė, tačiau kurie nebuvo įtraukti į pasiūlymą, aprašymai.

Atlikusi pradinį patikrinimą, ar negali kilti kokios nors su šiais pasiūlymais susijusi reputacijos rizika ar prieštaravimai, grupė baigė rengti galutinį siužetų ir motyvų sąrašą. Tačiau šie patikrinimai dar nėra išsamūs ir galutiniai. Prieš pradėdant banknotų dizaino konkursą, reikia išsamiau įvertinti riziką ir teises, susijusias su vieno konkretaus siužeto ir su juo susijusių motyvų naudojimu.

¹ Šių siužetų aprašymai dokumente pateikiami abėcėlės tvarka.

Europos kultūra

Bendros kultūrinės erdvės

Siužetas

Bendrą Europos kultūrą Europos žmonės kūrė išties šimtmečius dalydamiesi savo žiniomis, įgūdžiais ir kūrybinėmis idėjomis. Mokyklos, universitetai, bibliotekos, teatrai, stadionai, viešosios aikštės ir muziejai – tai erdvės, kuriose žmonės dalyvauja kultūros dalybose ir patiria vienas svarbiausių savo gyvenimo akimirų. Būtent šiose vietose mumyse gimsta tęstinumo ir bendruomeniškumo jausmas, jungiantis mus su praeitimi ir įkvepiantis ateities viziją.

Siūlomi trys siužeto „Bendros kultūrinės erdvės“ iliustravimo variantai. 1-ame priede pateikiama išsami informacija apie kiekvieną iš jų – kaip siužetas atskleidžiamas visoje banknotų serijoje ir banknotų priekinėje bei antrojoje pusėje.

Motyvai

1 variantas. Tikri pastatai ir erdvės

Banknotų priekinėje pusėje bus pavaizduoti šiuolaikiniai pastatai arba erdvės, kuriose vyksta bendra kultūrinė veikla, ir šioje veikloje dalyvaujantys žmonės. Antrojoje pusėje bus vaizduojami to paties tipo kaip ir priekinėje pusėje istoriniai pastatai arba erdvės.

2 variantas. Veikla ir erdvės

Banknotų priekinėje pusėje bus pavaizduota įprasta bendra kultūrinė veikla ir joje dalyvaujantys žmonės. Vaizduojami siužetai yra šiuolaikiški, o erdvės ir žmonės – įsivaizduojami. Antrojoje pusėje bus pavaizduoti istoriniai pastatai ir kultūrinės erdvės, kuriose vyksta ši kultūrinė veikla.

3 variantas. Veikla ir paveikslai

Kaip ir 2-o varianto atveju, banknotų priekinėje pusėje bus pavaizduota įprasta bendra kultūrinė veikla ir joje dalyvaujantys žmonės. Vaizduojami siužetai yra šiuolaikiški, o erdvės ir žmonės – įsivaizduojami. Antrojoje pusėje bus pavaizduoti paveikslai arba paveikslų detalės, kuriuose vaizduojama tokio pat tipo veikla ir erdvė kaip ir banknoto priekinėje pusėje. Paveikslai, nutapyti nuo Renesanso laikų iki XIX a. pabaigos, pasirinkti dėl savo turinio ir naudojami nesilaikant chronologinės tvarkos.

Privalumai ir iššūkiai

Pasirinkti motyvai vaizduoja kai kurias Europos kultūrą geriausiai atskleidžiančias erdves, kuriose dažniausiai ir vyksta dalijimasis kultūra. Motyvuose dabartis susijungia su praeitimi, o tradicijos – su šiuolaikine kultūra. Iššūkis buvo rasti motyvus,

kurie perteiktų lyčių ir geografinę įvairovę ir kartu būtų visiems gerai žinomi ir suprantami.

Moterys – Europos kultūros veikėjos

Siužetas

Daugelį amžių dėl įvairių socialinių apribojimų ir šališkumo lyčių atžvilgiu moterys negalėjo imtis vaidmens Europos kultūroje ir moksle, kurį jos galėjo ir turėjo atlikti. Nepaisant šių suvaržymų, daugeliui puikių moterų pavyko įveikti kliūtis ir tapti kūrybiškumo ir išradingumo šviesuliais. Pagerbdami šešias įspūdingas asmenybes ir prisimindami jų pasiekimus, atkreipiame dėmesį į bendrą Europos kultūros paveldą ir parodome, kad vertiname lygybę ir įtraukimą.

Motyvai

Banknotų priekinėje pusėje bus pavaizduoti kai kurių svarbiausių moterų, prisidėjusių prie Europos mokslo ir kultūros, portretai. Banknotų antroje pusėje bus vaizduojami jų pasiekimų ir darbų pavyzdžiai.

Privalumai ir iššūkiai

Siužetas yra paprastas ir lengvai suprantamas. Pasiūlytos asmenybės savo veikla bei pasiekimais prisidėjo įtvirtinant daugumą pagrindinių Europos Sąjungos (ES) teisių. Siužetas apima kelis šimtmečius ir pabrėžia Europos moterų svarbą moksle ir kultūroje, plintančią toli už Europos ribų. Be to, siužetu subtiliai perteikiamas Europoje esantis požiūris į moters padėtį visuomenėje. Kita vertus, vyrų neįtraukimas į šį siužetą gali būti laikomas tam tikra jų diskriminacija dėl lyties.

Upės ir paukščiai

Gamta – kultūros dalis

Siužetas

Meniška Europos gyventojų vaizduotė ir mokslinis išradingumas yra neatsiejami nuo Europos ekologinio turtingumo ir įvairovės. Banknotuose vaizduojamos upės ir paukščiai – nuolatos judančios gamtos jėgos. Taip jos buvo interpretuojamos keičiantis laikams ir Europos kultūroms. Kiekvieno banknoto vizualinis stilius yra įkvėptas įvairių mūsų bendros praeities meno ir kultūros laikotarpių bruožų. Europos gamta ir kultūra – tarsi du gyvos, nuolat atsinaujinančios, iš tolimos praeities į darnią ateitį srūvančios energijos atvaizdai.

Motyvai

Banknotų priekinės pusės motyvuose vaizduojami paukščiai savo buveinėse prie upių. Sukurti šiuos motyvus įkvėpė skirtingais laikotarpiais vyravusios meno tradicijos. Paukščių buveinės išsidėsčiusios įvairiose upės atkarpose, nuo ištakų iki jūros. Banknotų antrojoje pusėje pavaizduoti skirtingų laikmečių objektai ir artefaktai – kiekvieno jų stilių suformavo to meto modernus menas. Šie motyvai nėra tikrovės atvaizdai, priešingai – jie sukurti pasitelkiant vizualiąją konkrečių laikotarpių kalbą.

Privalumai ir iššūkiai

Motyvai susieja du aspektus – gamtą ir kultūrą, kurie, remiantis Europos visuomenės apklausų rezultatais, išryškėjo kaip patraukliausi. Iššūkiu tapo mėginimas žaisti skirtingais vizualiaisiais stiliais išsaugant banknotų serijos nuoseklumą ir sutelkiant dėmesį į aiškų siužetą.

Atsparumą stiprinanti įvairovė

Siužetas

Upėms ir paukščiams nėra sienų. Jie laisvai juda Europoje.

Europa yra politinė ir kultūrinė ekosistema, kurios stiprybę užtikrina jos skirtingų elementų gausumas, gebėjimas prisitaikyti ir įvairovė. Mes esame atsparūs, nes mus vienija kultūros, idėjų ir praeities įvairovė. Kiekvienas elementas padeda palaikyti kitus elementus – kaip ir gamtos ekosistemose. Upės ir paukščiai nuolat juda ir prisitaiko. Egzistuoja nenusakoma jų įvairovė. Banknotuose vaizduojamos upės ir paukščiai mums primena, kad, siekdami palaikyti gyvybę, turime puoselėti jos įvairovę.

Motyvai

Motyvuose vaizduojamos įvairios upės atkarpos, nuo ištakų iki jūros. Banknotų priekinėje pusėje vaizduojama paukščių savo upių buveinėse įvairovė. Antrojoje pusėje vaizduojama, kuo kiekviena upės atkarpa svarbi žmogui įvairiose jo gyvenimo situacijose. Būtent ši Europos kraštovaizdžių įvairovė užtikrina žmonių gebėjimą įveikti reikšmingus aplinkosauginius sunkumus.

Privalumai ir iššūkiai

Motyvai yra susiję su žmonių gyvenimu – juose vaizduojamos paukščių rūšys, kraštovaizdžiai ir veiklos, kurias dauguma žmonių atpažįsta ir supranta. Kadangi šiuose motyvuose išsaugomas neutralumas nacionaliniu požiūriu, didelė dalis skirtingos kilmės žmonių iš įvairių šalių juose gali įžvelgti sau artimų aspektų. Šie motyvai taip pat svarbūs Europos aplinkosaugos teisės aktų, tokių kaip Bendroji vandens politikos direktyva ir Paukščių direktyva, kontekste. Iššūkių kelia bandymas aiškiai perduoti žinią apie tai, kokią naudą gamta, pavyzdžiui, vandens tiekimas, rekreacija ir ūkininkavimas, teikia žmonėms, kartu pabrėžiant, kaip svarbu užtikrinti tvarumą.

© European Central Bank, 2025

Postal address 60640 Frankfurt am Main, Germany
Telephone +49 69 1344 0
Website www.ecb.europa.eu

All rights reserved. Reproduction for educational and non-commercial purposes is permitted provided that the source is acknowledged.

For specific terminology please refer to the [ECB glossary](#) (available in English only).

PDF	ISBN 978-92-899-6858-4,	doi:10.2866/796552	QB-09-24-686-LT-N
HTML	ISBN 978-92-899-6845-4,	doi:10.2866/422074	QB-09-24-686-LT-Q